

Nagy beszéddel nyitotta meg a kormányzó a Pázmány-egyetem jubileumi ünnepségét

»Háromszázados története intő példa nekünk« — Hóman Bálint miniszter és Serédi Jusztinián hercegprimás üdvözlő beszéde

Ma délelőtt tizenegy órakor fényes ünnepségek között Horthy Miklós kormányzó jelenlétében nyitották meg a Pázmány Péter tudományegyetem jubileumi ünnepségét. Az előkelő vendégcsereg — külföldi egyetemek tanárai, a diplomáciai kar tagjai — az országház előcsarnokában gyülekezett. A

festői látványosság

katonai díszgyengyruhákat, főpapi talárok, fekete díszmagvarruhákat, a diplomáciai testület egvényruhái megkapó képet adnak a kupolacsarnok csillárjainak fényében. A kupolaterem bejáratánál Hóman Bálint kultuszminiszter várakozik díszmagyarban, mellén a magyar érdemrend zöld szalagjával és várja a kormányzó és családja érkezését. A ragyogó és színes toalettokban pompázó hölgyközönség már elfoglalta helyét a kupolaterem páholyaiban.

Az egyetemi tanács asztala a kormányzó részére felállított

diszemelvénny

mellett van. Ettől jobbra a főhercegi család tagjai, balról pedig Angello Rotta pápai nuncius és a diplomáciai testület tagjai foglalnak helyet. Ugyancsak páholyokban helyezkedtek el az országgyűlés és a felsőház tagjai is. A képviselők és a főrendek díszmagyarba és zsakettbe öltöztek. Innitzer Tivadar, bécsi hercegérsek, József főherceg, József Ferenc főherceg, gróf Széchenyi Bertalan, Sztranyavszky Sándor házelnök, Darányi Kálmán földmívelésügyi miniszter az első sorban ülnek. A második sorban Fabinyi Tihamér, Bornemisza Géza és Winckler István miniszterek helyezkedtek el. A miniszterek mellett ül Shvoy püspök, Oszvald kuriai elnök, Tahy László államtitkár, Sipőcz Jenő főpolgármester és Szendy Károly polgármester.

A diszülések mögötti pamlagon elsősorban Glattfelder Gyula csanádi püspök talárja tűnik fel, közvetlenül mellette helyezkedtek el Teleki József, Radnai Farkas címzetes érsek, gróf Zichy János, gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök és Ravasz László református püspök. Ugyancsak itt ülnek Hanauer István váci püspök, Raffay Sándor és Rott Nándor veszprémi püspök, Haász István tábori püspök, Rapaich Richárd gyalogsági tábornok, Herczeg Ferenc, Márkus Miksa, Shvoy Lajos, Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát, Zadravec István püspök, ifj. Wlassics Gyula báró, Lamotte Károly, Ferenczy Tibor dr. főkapitány, Senn Ottó, a MÁV elnöke, Nendtwich pécsi polgármester, Szukováthy Imre, Kelemen Kornél, gróf Széchenyi Károly, Zala György, bárciházi Bárczy István államtitkár és még igen sokan mások.

Pontban tizenegy órakor a kupolacsarnok bejárata elé gördült a kormányzósági autó.

Horthy Miklós kormányzó

felesége és két fia kíséretében lép ki a kocsiból. A diszszázad fegyverrel tiszteleg, majd a kormányzó kíséretével együtt fölmegy a kupolacsarnoki lépcsőn. Előtte halad Lipcsey alezredes, a palotaőrsg parancsnoka, majd az egyetemi pedellusok s az egyetemi tanács, a kormányzó mögött Vértessy Sándor kabinetirodai főnök és Keresztes-Fischer tábornok, a katonai kabinetiroda főnöke. A kupolacsarnok bejáratánál Hóman Bálint kultuszminiszter üdvözlö a kormányzót. Amikor a kormányzó a terembe lép, a közönség felállva üdvözlö.

Kornis Gyula rector magnificus mondja el ezután beszédét, üdvözlö a kormányzót, a hercegprimást, a pápai nunciust és az egybegyűlt előkelőségeket.

A kormányzó beszéde

A kormányzó mondotta el ezután beszédét: — Az egyetemi oktatás kilencszáz éves történetének háromszáz esztendő csupán egy szakasza. Mi, magyarok mégis áhitatos lélekkel állunk ősi egyetemünk mellett alapításának háromszáz esztendő fordulóján.

Ünnepeljük az egyetemet,

mert benne művelődésünk erős támaszát, műveltségünk magas színvonalának biztosítékát látjuk. Ünnepeljük, mert keletkezése, gyarapodása és felvirágzása felemelő és le-sújtó fordulatokban gazdag nemzeti életsorsunk szimboluma.

Magyarország Szent István óta részese a nyugati keresztény kultúrközösségnek és hosszú századokon át utolsó állomása volt minden nyugati eszméáramlatnak és szellemi mozgalomnak, minden tudományos és művészi törekvésnek, minden művelődési eszménynek és intézménynek. Így érkezett el hozzánk Párisból és Bolognából — igen korán — az egyetemi gondolat is, hogy később Nagy Lajos és Mátyás korában állandó otthonra találjon Pécsen, Budán és Pozsonyban. De a magyar sors mostohára fordult és a zord idők vihara a régi világgal együtt ezeket a zsenye egyetemeket is elsöpörte.

Ellenséges támadások, idegen hódítás, politikai, felekezeti, osztályharcok korszaka köszöntött be. Az ország területe szét-töredezett. Kormányzatán három hatalom osztozott. Gazdasági élete megbénult. Népe ellenséges táborokra szakadt. A műveltség elhangyatlott s a kiműveletlenül maradt lelkeken kételkedés, lemondás, kétségbeesés lett urrá. A kishitűek már-már minden reményüket veszítve néztek a jövőbe. De akadtak nagy magyarok is, akik nemzetük sorsába vetett rendületlen bizalommal

hitték a jobb jövőt és azt a műveltség gyarapításával, a magyar művelődés fejlesztésével igyekeztek megalapozni.

Ezeknek a kimagasló történeti személyiségeknek egyike volt Pázmány Péter esztergomi érsek-primás, ünneplő egyetemünk alapítója. A nagymagyar gondolat és a magyar művelődés lánglelkű harcosa az egyetem alapításával magasműveltségű papok és tanárok nevelését kívánta előmozdítani. De egyeteme hamarosan túlnőtt az eredeti ke-

Hangos taps és éljenzés követte a kormányzó beszédét.

Hóman miniszter az egyetem érdemeiről

Ezután Hóman Bálint kultuszminiszter tartott beszédét:

— A nagy királyaink által alapított régi egyetemek pusztulása és a végzetes mohácsi csata után Báthori István erdélyi fejedelem, a vilnói lengyel egyetem alapítója Kolozsvárott alapított katolikus egyetemet. Bethlen Gábor a gyulafehérvári református főiskola újjászervezése alkalmával szintén egyetemi rangra kívánta azt emelni. Nagy politikai ellenfele, nemzeti érzésben osztályostársa: Pázmány Péter biborosérsek idegen uralom alatt sinylődő primási székhelyétől és a magyar fővárostól elszigetelt helyzetében Nagyszombatban alapított új egyetemet.

Báthori és Bethlen egyetemei — a régi nagy királyok alkotásaihoz hasonlóan — elsovadtak, elsenyvedtek. Pázmány Péter egyetemének jobb sors jutott osztályrészül. Háromszáz évvel ezelőtt alapított univerzitásunk Nagyszombatban, majd Mária Terézia rendelkezése nyomán a budai várban s végül 1784 óta, százötven esztendeje — a ma már Budával egyesült — Pest városában a magyar nevelésügy, a nemzeti művelődés és az egyetemes tudomány hatalmas intézményévé nőtt.

A magyar nemzet törvényhozása az országgyűlés mindkét házának határozatával hozott és a főméltósági kormányzó ur legfelsőbb rendeletére kihirdetett 1935. évi VI. törvénycikkben örökítette meg a budapesti királyi magyar Pázmány Péter-tudományegyetem nagy alapítójának emlékét és az egyetem el nem évülő érdemeit. Amidőn e törvény kihirdetéséről szóló és szövegét tartalmazó leiratomat ez ünnepélyes pillanathoz méltó ünnepélyes formában átadom a tudományegyetem autonóm hatóságának, a magyar királyi kormány nevében mély megilletődéssel és benső örömmel üdvözlöm nemzeti művelődésünk háromszáz esztendősi intézményét.

Tanár Urak! Vessék lelkükbe a törvénynek és Magyarország kormányzójának a nemzet nevében az egyetemhez intézett szavait. Becsüljék egyetemünk múltját és e mult szellemében munkálják tovább a magyar jövőt. Vigyék előbbre a magyar művelődést és a tudományokat, tanítsák magyar diákok nemzedékeit, mert — így szól nagy költőnk szavával a legnagyobb magyar: „Elvész a nép, amely tudomány nélkül való!”

A hercegprimás az alapítókról

Serédi Jusztinián hercegprimás beszélt ezután.

— Elsősorban a Római Szentegyház biborosáról, Magyarország primásáról, arról az esztergomi érsekről szölok, — mondotta — aki saját pénzén megvetette Egyetemünk alapjait; azután Lósy Imréről és Lippay Györgyről emlékezem, akik neki közvetlen utódai voltak mindkét méltóságban és az egyetemet a jogi fakultással bővítették.

Méltatva az egyetem további pártfogóinak érdemeit, beszédét így fejezte be:

— Kívánom egyetemünknek a kegyes alapítók igazi szellemét, a tudományokban való haladást és az örök fennmaradást, hogy miután három évszázadon át az igazság és a jog hirdetője volt,

soha ne legyen a hamisság és jogtalan-ság tanítója,

hanem tanításával hatalmasan hozzájáruljon ahhoz, hogy az igazság és jog felszabadító erejét mind az egyes emberek, mind pedig a nemzetek érezzék.

Ezután Sztranyavszky Sándor, a képviselőház elnöke és Szendy Károly polgármester mondották el üdvözlőbeszédüket.